

Antwoord aan Egbert Alejandro Martina LGTB-strijd en de strijd tegen racisme en islamofobie

Sandew Hira
2 april 2015

Inleiding

Op internet is een aantal mensen een discussie met me aangegaan over homoseksualiteit. Hodan Warsame en Ramona Sno (<https://discontentjournal.wordpress.com/2015/01/04/naar-een-intersectioneler-zwart-activisme/>) hebben een serie van vier artikelen aangekondigd over de titel *Naar een intersectioneel zwart activisme*, waarvan het eerste deel op 4 januari 2015 is gepubliceerd. De overige delen zouden op 18 januari, 1 en 15 februari worden gepubliceerd. In het eerste deel uiten ze kritiek op mijn standpunten ten aanzien intersectionaliteit. De andere delen heb ik niet gezien. Ik heb besloten pas te reageren als ik alle artikelen gezien heb. Iemand bracht onder mijn aandacht dat Egbert Alejandro Martina op internet (<https://discontentjournal.wordpress.com/tag/sandew-hira>) een stuk heeft gepubliceerd waarin hij de discussie met mij aangaat over dit onderwerp. Dit stuk is een reactie daarop. Sommige mensen hebben me gevraagd of het zin heeft om te reageren op dit soort stukken omdat het discussies zouden zijn in de marge van de sociale beweging tegen racisme en islamofobie en ik mij niet hoeft te verdedigen. Ik beschouw de reacties niet als reacties vanuit de marge van de sociale bewegingen. Iedere bijdrage aan de discussie is welkom. Ook zie ik mijn reactie niet als een verdediging van mijn standpunten, maar als een educatief moment om de theorie van Decolonizing The Mind uit te leggen en uit te werken.

Marginalisering van zwarte vrouwen

Ik kijk niet in eerste instantie naar de punten waar ik het mee oneens ben, maar de punten waar ik het mee eens ben, omdat dat de basis is om de samenwerking te versterken tussen activisten in de sociale beweging die het met elkaar oneens zijn. Martina stelt in zijn stuk dat zijn aanleiding voor de discussie is de marginalisering van

zwarte vrouwen in de anti-racisme strijd. Ik ben net als hij tegen die marginalisering. Ik stel voor dat we kijken naar de manier waarop vrouwen gemarginaliseerd worden en welke programma we kunnen opstellen en uitvoeren om dat tegen te gaan.

Onze organisaties bestaan voor een belangrijk deel uit vrouwen. In evenementen die we organiseren is het altijd een aandachtspunt om vrouwen als spreeksters te hebben. Vaak zijn het vrouwen die onze evenementen leiden. We hebben inhoudelijk veel te weinig aandacht voor vrouwenstrijd in onze analyse. Dat erken ik en vind dat een zwakte die we moeten bestrijden. Dit soort discussies draagt daartoe bij.

Onze ervaring met seksisme is heel verschillend. We hebben meegemaakt dat vrouwen die niet door ons uitgenodigd zijn om te spreken op onze evenementen ons voor seksistisch uitmaken omdat zij niet uitgenodigd zijn, terwijl andere vrouwen wel spreken. Met sommige mannen en vrouwen heb ik zulke grote meningsverschillen in stijl en opvattingen dat we niet met elkaar kunnen samenwerken in één organisatie, maar wel samen kunnen demonstreren. Sommige vrouwen zien dat als seksisme als ik geen zin heb om met hen één organisatie op te bouwen. Ik niet.

We hebben ook meegemaakt dat we vrouwen die grote meningsverschillen met ons hebben, uitnodigen om te spreken op onze evenementen en vervolgens weigeren met het argument dat ze meningsverschillen met ons hebben. Daarna verweten ze ons dat we hen marginaliseren.

Dit soort zaken zullen we altijd houden. Mijn basislijn is: Martina en ik verschillen niet van mening over de marginaliseren van vrouwen in de anti-racisme strijd. We moeten dat bestrijden en de enige manier om dat te doen is om mannen en vrouwen in de beweging met elkaar in discussie te laten gaan in plaats van een klimaat te scheppen waarin

we niet met elkaar willen praten. Hij zou concrete voorbeelden van marginalisering kunnen noemen zodat aangesproken partijen een weerwoord kunnen formuleren en samen kunnen kijken hoe je die marginalisering kunt tegengaan.

Spijkers oplaag water zoeken

Martina schrijft: *"Hira begint zijn relaas "met de wijze waarop homobevrijding door extreem-rechts wordt gebruikt om racisme te bevorderen," waarmee Hira een conceptuele en significante fout maakt, wat op zijn minst slordig en op zijn ergst demagogisch is."*

In mijn stuk spreek ik concreet over Pim Fortuyn en Geert Wilders die het verhaal van homobevrijding en homorechten gebruiken als instrument om islamofobie te bevorderen. Martina weerspreekt niet mijn analyse van Fortuyn en Wilders maar haalt queers of color aan die net al hij dezelfde kritiek uiten op extreem rechts. Wat is dan de conceptuele fout en slordigheid? We zijn het toch met elkaar eens op dit punt. Het is een kwestie van spijkers op laag water zoeken, zoeken naar een meningsverschil om maar een meningsverschil te hebben.

Martina schrijft: *"Homobevrijding en de homorechtenbeweging zijn twee aparte zaken die slechts zijdelings met elkaar te maken hebben."*

Hier ben ik het inderdaad fundamenteel oneens met hem. Deze zaken zijn niet "slechts zijdelings" met elkaar verbonden. Ze horen bij elkaar en zijn intensief met elkaar verbonden.

Martina: *"Door homobevrijding samen te smelten met homonationalisme en dit amalgaam als uitgangspunt te nemen, verbloemt Sandew Hira het feit dat Zwarte queers en queers of colour, zoals trans*women of colour Marsha P. Johnson en Sylvia Rivera, sleutelfiguren waren in de Stonewall Riots eind jaren 60s, het begin van de homobevrijding. Hira gebruikt graag The Black Power Movement aan om zijn betogen kracht bij te zetten, en hij vergeet net zo graag te vermelden dat The Black Panther Party nauw heeft samengewerkt met The Gay Liberation Front."*

Dit is gewoon koeterwaals. Ok, ik heb een aantal mensen niet besproken die Martina besproken had willen zien. Betekent dat een bewust complot om al die mensen te vergeten en zaken te verbloemen? Er zijn honderden auteurs die je zou kunnen bespreken, maar het artikel heeft een discussie aangekaart over Fortuyn en Wilders naar aanleiding van een discussie over Uman Johson. Waarom is daarmee een complot ontstaan om willens en

wetens sommige zaken niet te willen bespreken?

Het stuk ontwikkelt een argumentatie op vier punten. Daar moet je me op afrekenen en niet op een vermeende complot om auteurs uit te sluiten die niet behandeld zijn. Dit zijn de punten:

1. *Homobevrijding is niet alleen de bevrijding van homo's (of de hele LGTB gemeenschap). Het wordt ook gebruikt als politiek instrument om racisme te bevorderen.*
2. *In de strijd tegen racisme moeten we beide kanten van de homo-beweging belichten: de racistische en de anti-racistische kant van de homo-beweging.*
3. *De anti-racisme beweging moet homobevrijding omarmen als deel van de emancipatie van de mens, maar niet als breekpunt gebruiken in de mobilisatie van mensen tegen racisme.*
4. *Er zijn meerdere strategieën in de homobevrijding. De racistische strategie staat haaks op de niet-racistische.*

Martina kan vervolgens stellen dat hij het niet eens is mijn punten. Prima. Dat zijn dan onze meningsverschillen. Maar om een verhaal op te hangen over het welbewust verzwijgen van standpunten van sommige auteurs is volstrekt onzinnig. Waarom zou ik dat willen?

Martina stelt: *"In zijn betoog stelt Hira dat de discussie over homofobie en racisme niet is 'aangekaart vanuit de optiek dat de homobeweging een racistische stroming heeft,' maar het aankaarten vanuit die optiek, hoewel niet onbelangrijk, is geheel niet relevant voor deze genoemde discussie: de huidige kritiek op de anti-racisme beweging komt van Zwarte vrouwen/queers, zoals ik al eerder heb vermeld."*

Dit is een onbenullige kwestie. Mijn stuk is geschreven naar aanleiding van een discussie in de Zwarte Piet beweging over zwarte organisatie die Umar Johnson hebben uitgenodigd. Anderen hebben mogelijk een andere aanleiding gevonden om deel te nemen aan de discussie. Vind je mijn aanleiding niet relevant en van andere wel. Prima. Het zij zo. So what? Waarom is het een probleem dat mijn aanleiding om een stuk te schrijven anders is dan de aanleiding van iemand anders?

Institutioneel racisme en emoties

Martina en ik hebben fundamentele meningsverschillen in onze analyse van racisme en homofobie. Ik hanteer het concept van institutioneel racisme dat ik uitbreid naar institutionele discriminatie. Martina hanteert het concept van negatieve emoties die mensen ten aanzien van elkaar koesteren. Dat zijn twee fundamenteel verschillende benaderingen met grote verschillen in strategie en tactiek. De benadering van institutionele discriminatie

is een benadering die kijkt naar hoe sociale instituten en instituties discriminatie produceren en in stand houden. Instituten zijn organisaties en instituties zijn entiteit die waarden en normen (re)produceren en overdragen. Umar Johnson is in Nederland noch een instituut noch een institutie met macht om discriminatie te kunnen produceren en in stand te houden. Bovendien is Umar Johnson naar Nederland gehaald vanwege zijn pan-Africanistisch werk. Fortuyn en Wilders met de hele regering en het parlement zijn instituten die racisme produceren via instituties zoals het onderwijs.

Martina kijkt er heel anders tegen aan. Hij schrijft: *"Sandew Hira laat klaarblijkelijk zien dat hij weinig weet heeft van wat homofobie nu daadwerkelijk is. Homofobie is de angst voor en haat jegens homoseksualiteit en homoseksuele mensen. Het kenmerkt zich door vooroordelen gericht op homo's, lesbiennes, biseksuelen, en trans*personen."* Ach, als je het oneens bent met iemand kun je vanuit je arrogantie stellen dat de arme ziel weinig weet en het licht niet heeft gezien. Je kunt ook wat bescheidener zijn en erkennen dat er verschillende opvattingen mogelijk zijn over een onderwerp.

Martina gebruikt vervolgens Wikipedia als autoriteit: *"Of zoals Wikipedia schrijft, 'Homophobia encompasses a range of negative attitudes and feelings toward homosexuality or people who are identified or perceived as being lesbian, gay, bisexual or transgender (LGBT). It can be expressed as antipathy, contempt, prejudice, aversion, or hatred, may be based on irrational fear, and is sometimes related to religious beliefs.'"*

Ik verschil inderdaad grondig van mening met Wikipedia en Martina. Zijn analyse is gebaseerd op negatieve gevoelens als oorzaak van discriminatie. Ik zie negatieve gevoelens als gevolg van discriminatie.

In het concept van institutionele discriminatie stellen we dat de oorzaak van racistische en homofobe gevoelens liggen in de wijze waarop instituten en instituties die gevoelens produceren via cultuur, media, onderwijs etc. Om die gevoelens te bestrijden moeten we terug naar de oorzaak. We beginnen met de onderkenning hoe die instituties onze eigen geest misvormen. Daarom heet onze analyse ook Decolonizing The Mind. Om racisme of homofobie te bestrijden moeten we beginnen met de analyse van hoe de instituties onze geest hebben gemanipuleerd en van daaruit programma's ontwikkelen om zowel onze geest te veranderen als de instituties te vernietigen of te hervormen.

Feiten en meningen

Martina schrijft: "*Hira's analyse – en ik ben nu uitermate genereus – is verre van intersectioneel en hij laat op cruciale punten steken vallen. Niet alleen homofobie, maar ook racisme wordt gereduceerd tot een "mening."* Hira schrijft, "*Racisme is een machtstructuur én mening, een ideologie, waarmee machtsverhoudingen worden gerationaliseerd. Zonder die ideologie, die mening, kan de machtstructuur niet bestaan.*"

In het citaat is hij tegenstrijdig. Enerzijds zegt hij dat ik homofobie en racisme reduceer tot een "mening", anderzijds levert hij een citaat dat aangeeft dat ik het juist **niet** reduceer tot een mening maar zie als een machtstructuur én een mening. Ach, soms lijkt het erop dat Martina een meningsverschil zoekt om maar een meningsverschil te hebben en niet om een analyse te maken van racisme en islamofobie. Het klopt dat ik gevoelens en meningen niet isoleer van instituten en instituties, maar betoog dat zij die gevoelens en meningen (re)produceren en in stand houden. Dat is de kern van de analyse van institutioneel racisme. Daarin verschil ik van mening met Martina.

Intersectionaliteit

Kennelijk vind Martina het concept van "intersectionaliteit" een geweldig concept waar je niet aan kunt tornen en dat iedereen zou moeten delen. Nou, dat geldt niet voor mij. Het concept van intersectionaliteit is een zwak analytisch concept om verschillende vormen van onderdrukking te begrijpen omdat het volledig voorbijgaat aan de kern van de invloed van kolonialisme op onderdrukking. Kolonialisme heeft een hiërarchie geschapen in onderdrukking en het concept van intersectionaliteit gaat voorbij aan die hiërarchie. Daarom bekritiseer ik dit concept als analytisch zwak en gebaseerd op de wens om alle vormen van onderdrukking gelijk te stellen in plaats van op de feiten van de hiërarchie die kolonialisme heeft aangebracht in onderdrukking en uitbuiting. Tijdens slavernij had je vrouwenonderdrukking van witte en zwarte vrouwen. De onderdrukking van de zwarte vrouw door de zwarte man was van een volstrekt andere orde dan de onderdrukking van de zwarte vrouw door de witte man en de witte vrouw. Zwarte mannen en vrouwen waren eigendom van witte mannen en vrouwen. Ze stonden in de boekhouding geregistreerd naast de kippen en varkens. Racisme stond aan de top van de hiërarchie van onderdrukking. Racisme en seksisme kunnen onmogelijk op één gelijkwaardig niveau worden geplaatst.

De *Decolonizing The Mind* kritiek op het concept van intersectionaliteit is fundamenteel. Ik behandel die kritiek in mijn boek dat begin 2016 moet uitkomen (*Decolonizing The Mind – the other narrative of liberation*. Amrit Publishers).

Relatie homostrijd en antiracisme strijd

In mijn stuk stel ik: "*De anti-racisme beweging moet homobevrijding omarmen als deel van de emancipatie van de mens, maar niet als breekpunt gebruiken in de mobilisatie van mensen tegen racisme.*"

Wat betekent dit? Het betekent dat we in de strijd tegen racisme een breed front vormen van mensen die tegen racisme en daarom ook samenwerken met mensen die homofobe gevoelens hebben en uiten. Homofobie leeft niet alleen in de witte gemeenschap, maar ook in zwarte (vooral christelijke) en islamitische gemeenschap. Onze taak is om dat brede front te vormen en daarbij werken we ook mensen waarvan we weten dat ze homofobe gevoelens hebben maar een belangrijke bijdrage leveren in de strijd tegen racisme en islamofobie.

In het DTM concept van discriminatie – die uitgaat van een hiërarchie van onderdrukking die het kolonialisme heeft geproduceerd – staat racisme en islamofobie aan de top van de koloniale hiërarchie. Wie – zoals Martina - het concept van intersectionaliteit hanteert erkent niet dat kolonialisme die hiërarchie heeft gecreëerd. Daarin verschillen we ook in analyse en strategie.

Betekent dat dat homofobie voor mij minder belangrijk is dan racisme in onze gemeenschap? Nee. Sterker nog. We beginnen met de erkenning dat homofobie nu gebruikt wordt als instrument om racisme en islamofobie te bevorderen. Het is een centraal element in de racistische en islamofobisch verhaal dat door de machtigste instituten in Nederland regering, parlement, politieke partijen) wordt gepropageerd. Het ontmaskeren van de hypocrisie over homofobie is een strijd tegen de heersende macht. Tegelijkertijd moeten we vanuit een moreel standpunt – liefde voor onze broeders en zusters - in onze gemeenschap homofobie bestrijden. Die strijd is niet tegen mensen die macht hebben, maar tegen mensen die vanuit onmacht en traditie zich zouden moeten bevrijden van een gekoloniseerde geest. Dit zijn de cruciale verschillen in analyse en strategie tussen mij en Martina.

Hoe verder?

Martina schrijft: "*We leven in een wereld waar seksisme, racisme, homofobie, validisme, het uitbuiten van non-human animals aan de orde*

van de dag zijn; we hoeven daar écht niet over in conclaaf te gaan. Het zijn geen meningen. Het zijn feiten."

Die mening deel ik. We leven in een wereld van onderdrukking. Zo'n geweldige ontdekking is dat niet. Dat staat niet ter discussie. De discussie gaat over de analyse van de aard, oorsprong en uitingsvormen van die onderdrukking. Daarin verschillen we van mening. Die verschillen in analyse leiden tot verschillen in strategie en tactiek.

De sociale beweging is gebaat bij intensieve discussies over de verschillende benaderingen. Daarom nodig ik Martina uit tot een publiek debat over de relatie tussen LGTB-strijd en de strijd tegen racisme en islamofobie. Ik formuleer dit nadrukkelijk als een uitnodiging en niet als een uitdaging omdat ik Martina niet beschouw als een tegenstander in onze strijd maar een medestander met wie we op sommige punten eens zijn en op andere punten niet.

IISR is bereid om dat debat te organiseren. Ik hoop dat Martina de uitnodiging aanneemt en mij mailt om de praktische zaken te regelen: sandew.hira@iisr.nl.